

FIȘA DISCIPLINEI

Anul universitar 2025_2026

Anul de studiu II / Semestrul II

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” din ALBA IULIA
1.2. Facultatea	de TEOLOGIE ORTODOXĂ
1.3. Departamentul	de ARTĂ RELIGIOASĂ
1.4. Domeniul de studii	ARTE VIZUALE
1.5. Ciclul de studii	2024-2026
1.6. Programul de studii/calificarea*	ARTA MOZAICULUI BIZANTIN / Artist plastic (COR 265102); Pictor (COR 265106); Profesor în învățământul liceal, postliceal (COR 233001)

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Mistagogia liturgică bizantină: surse și modele iconografice			2.2. Cod disciplină	AMB 206		
2.3. Titularul activității de curs	Dumitru A. VANCA						
2.4. Titularul activității de seminar / laborator	Mihail Khalid QARAMAH						
2.5. Anul de studiu	II	2.6. Semestrul	II	2.7. Tipul de evaluare (E/C/VP)	E	2.8. Regimul disciplinei (O – obligatorie, Op – opțională, F – facultativă)	O

3. Timpul total estimat

3.1. Număr ore pe săptămână	2	din care: 3.2. curs	1	3.3. seminar/laborator	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	24	din care: 3.5. curs	12	3.6. seminar/laborator	12
Distribuția fondului de timp					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					40
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					45
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					15
Tutoriat					0
Examinări					10
Alte activități					16
Total					126

3.7 Total ore studiu individual	126
3.8 Total ore din planul de învățământ	24
3.9 Total ore pe semestru	150
3.10 Numărul de credite**	6

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	<i>ARS 301 și ARS 302 (Erminia picturii bizantine); ARS 205 și ARS 206 (Iconologie); ARS 217 și ARS 2018 (Introducere în Teologia liturgică)</i>
4.2. de competențe	<i>Nu este cazul</i>

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	<i>sală dotată cu videoproiector/tabla/flipchart</i>
5.2. de desfășurarea a seminarului/laboratorului	<i>sală dotată cu videoproiector/tabla/flipchart</i>

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	CP1: aplica strategii didactice interculturale CP2: selectează materiile prime pentru crearea de obiecte de arta
-------------------------	---

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Disciplina oferă informații specifice privind transferul imaginilor verbale în tipare iconografice comune ale Bisericii Răsăritene.
---------------------------------------	---

7.2 Obiectivele specifice	Studentii vor avea capacitatea de a identifica și a oferi exegeze ale principalelor modele iconografice.
---------------------------	--

8. Conținuturi*

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
Omilie-icnografie-iconografie. Despre fluxul și transferul imaginilor liturgice în iconografia Bisericii	Lectura, aplicații practice pe text, dialog euristic	2 ore fizice
Mistagogia veșniciei <ul style="list-style-type: none"> • Schimbarea la față; • Pomul vieții; • Marele arhieru 	Lectura, aplicații practice pe text, dialog euristic	2 ore fizice
Literatura apocrifă și temele iconografice non-biblice: <ul style="list-style-type: none"> • Nașterea Domnului; • Pogorârea la Iad 	Expozitive și interactive, centrate pe student (explicații, metoda euristică, demonstrații etc.). Se vor folosi prezentări PowerPoint și resurse online.	2 ore fizice
Imnografia liturgică și în iconografia Bisericii <ul style="list-style-type: none"> • Imnul acatist; • Prohodul Domnului 	Lectura, aplicații practice pe text, dialog euristic	2 ore fizice
Euharistia în iconografia Bisericii	Prezentare, conversație, aplicații, analize, studii de caz	2 ore fizice
Provocări și dileme <ul style="list-style-type: none"> • Imagine, imaginație, vedenii și viziuni • Ispita modernității sau viziuni (<i>bis. Drăgănescu, Arsenie Boca</i>); • Limitele misticii (<i>Delirium mysticum – Salvadore Dali</i>); • Modern pe filonul tradiției (<i>Arca Noetica – Ioan Popa</i>) 	prezentare, conversație, aplicații, dezbateri, discuții dirijate, discuții în grupe/grupuri, grupuri de lucru, discuții libere, dialog, analize, studii de caz	2 oră fizică

Bibliografie

1. DIONISIE din Furna, *Erminia picturii bizantine*, ed. Sophia
2. MANEA, Vasile, *Întalnirea cu Dumnezeu exprimata în icoana Schimbării la Fata*, Ed. Patmos,
3. PHILON din Alexandria, *Comentariu alegoric al legilor sfinte după lucrarea de sase zile*, București, Ed. Paiadeia [<https://www.paideia.ro/ro/product-download?idProduct=1491&idTab=6>];
4. Sfantul NICODIM Aghioritul, Eortodromion (în curs de apariție)
5. Sfantul NICODIM Aghioritul, Noul Theotokarion - Canoanele Aghiorite ale Maicii Domnului, Iași, Doxologia, 2019;
6. Sfantul NICODIM Aghioritul, Talcuire la Canoanele Nasterii Domnului, Doxologia;
7. USPENSKI, Leonid; Vladimir Lossky, *Calauziri în lumea icoanei*, Ed. Sophia, 2011.
8. VANCA, Dumitru A. *Icoană și cateheză*, Alba Iulia, Ed. Reîntregirea, 2005;

8.2. Seminar-laborator

• <i>Icoana Nașterii Domnului</i> : Surse și interpretări plastice	Prezentare, dezbateri, analize, studii de caz	2 ore fizice
• <i>Icoana Învierii</i> : Surse și interpretări plastice	Prezentare, dezbateri, analize, studii de caz	2 ore fizice
• Iconografia euharistică	Prezentare, dezbateri, analize, studii de caz	2 ore fizice
• <i>Icoana Adormirii Maicii Domnului</i> : Surse și interpretări plastice	Prezentare, dezbateri, analize, studii de caz	2 ore fizice
• Dali, suprarealismul și mistagogia occidentală	Prezentare, dezbateri, analize, studii de caz	2 ore fizice
• Imnul acatist în iconografie	Prezentare, dezbateri, analize, studii de caz	1 ore fizice
• Încercări iconografice <ul style="list-style-type: none"> ○ A. Boca – bis. Drăgănescu ○ Ioan POPA-Arca Noetica 	Prezentare, dezbateri, analize, studii de caz	1 oră fizică

Bibliografie

1. DIONISIE din Furna, *Erminia picturii bizantine*, ed. Sophia
2. MANEA, Vasile, *Întalnirea cu Dumnezeu exprimata în icoana Schimbării la Fata*, Ed. Patmos,
3. PHILON din Alexandria, *Comentariu alegoric al legilor sfinte după lucrarea de sase zile*, București, Ed. Paiadeia [<https://www.paideia.ro/ro/product-download?idProduct=1491&idTab=6>];
4. Sfantul NICODIM Aghioritul, Eortodromion (în curs de apariție)
5. Sfantul NICODIM Aghioritul, Noul Theotokarion - Canoanele Aghiorite ale Maicii Domnului, Iași, Doxologia, 2019;
6. Sfantul NICODIM Aghioritul, Talcuire la Canoanele Nasterii Domnului, Doxologia;
7. USPENSKI, Leonid; Vladimir Lossky, *Calauziri în lumea icoanei*, Ed. Sophia, 2011.

8. VANCA, Dumitru A. *Icoană și cateheză*, Alba Iulia, Ed. Reîntregirea, 2005;

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Conținutul disciplinei contribuie la înțelegerea și aplicarea corectă în context liturgic și eclezial a temelor iconografice majore și înțelegerea doctrinei și misticii răsăritene.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Evaluare finală: <i>Explicarea și exegeza teologică și mistagogică a unei teme iconografice</i>	Prezentarea frontală/orală a exegezei iconografice pe baza unui subiect extras de student	70 %
10.5 Seminar/laborator	Verificare pe parcurs	<i>Participare activă la dezbaterele și analizele din timpul activităților de seminarizare</i>	30 %

10.6 Standard minim de performanță: Pentru obținerea notei 5 studentul trebuie să explice conexiunea dintre iconografia Prohodului Domnului și iconografia momentului
Masterandul trebuie să aibă o frecvență satisfăcătoare și să participe în mod activ la celelalte activități din cadrul orelor de seminar.

Data completării	Titular de curs	Titular de seminar
21.09.2025	Dumitru A. VANCA	Dumitru A. VANCA
Data avizării în Departament		
25.09.2025		
Director de Departament		
Pr. conf. Univ. Dr. Dragoș Ioan ȘUȘMAN		